

Århus Lærereforenings anbefalinger til kommende skolestarts- og indskolingsmodeller

ÅLF anbefaler, at den fortsatte udvikling af den aarhusianske folkeskole tager udgangspunkt i den udelte skole med klassen som den bærende enhed. Skoleudvikling i Aarhus Kommune må bygge på gode erfaringer og forskning funderet på et solidt teoretisk og empirisk grundlag.

Med uddannelsesforskning i ryggen kan det slås fast, at den udelte skole, som bygger på fællesskab og forskellighed, er den mest effektive skoleform. Således er vi betænkelig ved ændringer i skolens praksis, som peger i retning af øget elevdifferentiering og holddeling, hvor elever selekteres efter deres faglige kapacitet og kompetencer.

Den udelte skole har til formål at fremme lige muligheder for alle elever. Centralt for den udelte skole står netop et fælles dannelsesfundament, der skal støbe det fælles grundlag, som blandt andet ansporer til samarbejde, fællesskab og tolerance. Med andre ord hele samfundets sammenhængskraft på tværs af sociale og kulturelle lag.

Baggrund for anbefalingen

De allerede eksisterende rammer for folkeskolen med principperne for undervisningsdifferentiering, elevdifferentiering/holddeling og så videre, giver skolerne hver især rige muligheder for at udfordre eksisterende praksis gennem eksperimenterende og afprøvende undervisningsformer og -organiseringer.

Al international forskning peger på, at almene lærerkompetencer og den udelte skoleform giver en kvalitativ forskel.

Særlig to forhold ligger til grund for ÅLF's anbefaling:

- Dels det forhold, at undervisning er et komplekst felt, og det er umuligt entydigt at beskrive en situation i skolen som et simpelt årsags-virkningssystem. Undersøgelser af skolens praksis og organisation må hvile på et overordentligt solidt erfarings- og forskningsunderbygget grundlag.
- Dels det forhold, at lærernes engagement er afgørende for, hvorvidt et skoleudviklingsprojekt lykkes. Dette fratager imidlertid ingen af skolens interesser for at forholde sig til grundlæggende principper, præmisser og begreber om skolen i bestræbelserne på at udvikle den. Heraf vil vi i det følgende pege på **kvaliteterne ved den udelte skole, kvaliteterne ved undervisningsdifferentiering frem for elevdifferentiering, inkluderende fællesskaber samt forskningsbaseret viden om effektiv undervisning.**

Forskning peger på, at elever med faglige vanskeligheder profiterer af at blive undervist sammen med fagligt stærke elever, som omvendt ikke svækkes heraf. Den såkaldte 'kammeratskabs-effekt' er en del af forklaringen på enhedsskolens fortrin frem for den delte skole. Forskningen taler altså klart for, at man blander elever så

meget som muligt. Og selvsagt har det også en positiv effekt for læringen, når eleverne har noget at stræbe efter.

'I socialt og fagligt blandede klasser får de svage elever gode eksempler på, hvordan man fungerer fagligt og socialt. Samtidig er der i blandede klasser en vis andel af veluddannede forældre, som stiller krav til lærerne og bakker op om det, der sker i skolen.'
Forskningsleder Beatrice S. Rangvid, Anvendt KommunalForskning, AKF

'Hvis du ser på Pisa-resultaterne, så går evidensen klart i retning af, at enhedsskolen er bedst. Det står nærmest skrevet med flammeskrift i Pisa-rapporten fra 2006.' Niels Egelund, professor og leder af Pisa-undersøgelserne i Danmark og af Center for Grundskoleforskning på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet.

Også undersøgelser som Timss-undersøgelserne og Pirls-testene underbygger (analyse udarbejdet af Teknologisk Institut for EU i 2005 på baggrund af data fra Pisa, Timss og Pirls)

'Skolesystemer, der opdeler elever i forskellige niveauer i en ung alder, øger spredningen i elevernes færdigheder, men øger ikke det gennemsnitlige niveau for færdigheder. Elevers socio-økonomiske baggrund påvirker elevernes færdigheder mere i niveaudelte skolesystemer end i systemer med enhedsskoler. Niveaudelte systemer styrker derfor ulighed mellem elever.'
Teknologisk Institut

Hvad ved vi om effektiv og god undervisning?

I bestræbelser på at udvikle skolen står det med solid international forskning i ryggen klart, at det entydigt er læreren, der har den stærkeste indflydelse på, hvor meget eleverne lærer¹.

Desuden er der belæg for, at den gode lærer er kendetegnet ved at have stærke relationskompetencer, gode evner til at lede klassen og solide faglige kompetencer².

Med henvisning til John Hattie³ har vi desuden belæg for, at ro i klassen, feedback til eleverne og fokus på studieteknik er noget af det, der giver rigtig god effekt på undervisningen; modsat hjemmearbejde, deling efter niveau og individualiseret undervisning, som ikke har nogen effekt af betydning.

Med baggrund i en sammenfatning af mange forskelligartede empiriske studier udpeger Hilbert Meyer ti kendetegn, der har betydning for elevernes udbytte af under-

¹ Hattie, 1999; Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, 2008; Meyer, 2005.

² Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning (2008): *Lærerkompetencer og elevers læring i førskole og skole*. Et systematisk review.

³ Hattie (1999): *Influences on Student Learning*. Resume af internationale forskningsundersøgelser omkring elevernes udbytte af undervisningen med 52.000 forskningsstudier med ca. 83 millioner elever som kildegrundlag.

visningen⁴. Hver lærer udvikler sin egen profil med sit eget miks af de ti kendetegn, hvor nogle vil være mere fremtrædende end andre. Det er således ikke det enkelte kendetegn, der er afgørende, men hvordan de forskellige kvaliteter kommer i spil med hinanden. Vi ved desuden, at klassefællesskabet har utrolig stor betydning for elevernes resultater⁵. Den udelte enhedsskole har, som nævnt blandt andet qua PISA-undersøgelserne vist sig samlet set at skabe de bedste resultater.

Fællesskab og forskelle fordrer undervisningsdifferentiering og inkluderende fællesskaber

På trods af den kendsgerning at der uden for skolens verden hersker et politisk ideal om stadig og hurtig økonomisk vækst ved hjælp af konkurrence, må folkeskolen holde fast i sine muligheder for at agere inden for rammerne af den gældende folkeskolelov og formålsparagraf. Her er der plads til alle.

Forskellighed og fællesskab er nogle af skolens vigtigste holdepunkter. Men den udelte skole synes aktuelt at være kraftigt udfordret af krav om effektivitet. Konkrete tiltag, som profilskoler, udpræget brug af holddeling som på KRAI-skoler, forslag om niveaudelte læringsmål, truer tanken om skolen som en udelt enhed. Og sådan rettes fokus snarere mod *elev*differentiering frem for *undervisnings*differentiering. *Elev*differentieret undervisning betyder holddelt undervisning på baggrund på elevernes kompetencer. Princippet om undervisningsdifferentiering var derimod dets modsætning og blev indført med skoleloven af 1993 og dermed afskaffelsen af den delte skole. Undervisningsdifferentiering er defineret ved at være et princip for undervisning, der bygger på samarbejde. I samarbejdet indgår elevernes forskellige forudsætninger og behov.

⁴ Meyer (2005): Hvad vi ved om god undervisning.

⁵ Egelund (2009): Eliteundervisning – er det nu noget?